

OPISKELIJOIDEN PÄIHDEOHJELMA

Toimenpideohjelma opiskelijoiden päihteiden käytön
ehkäisemiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumisen tueksi

Alkuperäinen ohjelma on laadittu UNIFIn johdolla yliopistojen, Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL:n) ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS:n) yhteistyönä vuonna 2014. Päivitys on laadittu OHA-forumin, UNIFIn, YTHS:n sekä SYL:n yhteistyönä vuonna 2018 ja se on hyväksytty UNIFIn opetusvararehtorien kokouksessa 31.1.2019 yliopistokohtaisen työn pohjaksi.

*Asiakirjaan on merkitty **keltaisella korostuksella** kohdat, jotka TY:n nykyisessä opiskelijoiden päihdeohjelmassa eroavat oleellisesti Unifin päivitetystä ohjelmamallista ja jotka ehdotetaan sisällytettäväksi myös uuteen päihdeohjelmaan. Kaikkia pieniä sanavalintaeroja ei ole merkitty. Asiakirjaan on merkitty **vihreällä korostuksella** kohdat, jotka eivät sisälly TY:n nykyiseen opiskelijoiden päihdeohjelmaan.*

TY:n voimassa oleva opiskelijoiden päihdeohjelma:

<https://intranet.utu.fi/index/hankalat-opetus-ja-ohjaustilanteet/Documents/Opiskelijoiden%20pahdeohjelma%20TY%202015.pdf#search=p%C3%A4ihdeohjelma>

TY:n henkilökunnan päihdeohjelma:

<https://intranet.utu.fi/index/varhainen-tukeminen/Sivut/Paihdeongelma.aspx>

TY:n järjestyssäännöt:

[TURUN YLIOPISTON JÄRJESTYSSÄÄNNÖT.pdf \(utu.fi\)](#)

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Ennaltaehkäisevä toiminta	4
2.1 Yliopiston / Tiedekunnan rooli	4
2.1.1 Toiminnan organisointi	4
2.1.2 Opettajuutoritoiminta	4
2.1.3 Opiskelijatuutoritoiminta	4
2.2 YTHS:n rooli.....	4
2.3 Opiskelijajärjestöjen rooli	5
3 Päihdeongelman tunnistaminen.....	5
3.1 Yliopiston/tiedekunnan rooli.....	5
3.2 YTHS:n rooli.....	5
3.3 Opiskelijoiden ja opiskelijajärjestöjen rooli.....	5
4 Päihdeongelmaan puuttuminen	6
4.1 Puheeksiotto	6
4.1.1 Opetushenkilökunnan tekemä puheeksiotto.....	6
4.1.2 Päihdeyhdyshenkilö.....	6
4.1.3 YTHS:n rooli	7
4.1.4 Opiskelijoiden ja opiskelijajärjestöjen rooli.....	7
4.2 Opetustilanteesta poistaminen.....	7
4.3 Huumausainetestaus	7
5 Hoitoonohjaus.....	8
5.1 Hoitoonohjausneuvottelu.....	8
5.2 Hoitovaihtoehdot.....	9
6 Päihdeongelma ja seuraamukset.....	9
6.1 Opiskelutilanteesta poistaminen	9
6.2 Opetukseen osallistumisen epääminen	9
6.3 Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen.....	9
6.4 Opiskeluoikeuden peruuttaminen (SORA-alat).....	10
6.5 YTHS:n rooli.....	10
7 Arkaluonteisen tiedon käsittely ja luottamuksellisuus	11
Lisätietoja.....	12
Lähteet.....	12
Liitteet.....	13

1 Johdanto

Päihteidenkäytöllä voi olla merkittävä vaikutus opiskelijan suoriutumiseen opinnoissa ja jaksamiseen. Nuorena aikuisena omaksutut päihdekäyttötottumukset jatkuvat usein samanlaisina myöhemmin elämässä. Siksi päihdekäyttöä pitää pohtia jo opiskeluaikana. Opiskelijan päihdeongelma voi näkyä esimerkiksi toistuvina poissaoloina, myöhästelyinä, tehottomuutena tai opintojen viivästymisenä. Päihdeongelmaan liittyy usein myös muita psykososiaalisia ongelmia, jotka voivat haitata opintoja ja myöhemmin töissä suoriutumista.

Päihteillä tarkoitetaan tässä ohjelmassa alkoholia, huumeita ja lääkkeitä, joita on käytetty huumaavassa ja/tai päihdyttävässä tarkoituksessa.

Päihdeohjelman tavoitteena on

- edistää opiskelu- ja työkykyä,
- edistää opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia,
- ennaltaehkäistä päihdehaittoja,
- helpottaa puuttumista opiskelijan päihdeongelmaan ja
- parantaa hoitoonohjausta.

Lisäksi päihdeohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on vaikuttaa opiskelijoiden päihteidenkäyttö- kulttuuriin.

Ohjelma on laadittu Unifin johdolla yliopistojen, Suomen ylioppilaskuntien liiton (SYL:n) ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS:n) yhteistyönä vuonna 2014. Päihdeohjelma on päivitetty OHA-forumin, UNIFIn, YTHS:n sekä SYL:n yhteistyönä vuonna 2018. Turun yliopistossa ensimmäinen opiskelijoiden päihdeohjelma laadittiin vuonna 2014 ja se astui voimaan rehtorin päätöksellä 1.8.2015. Ohjelman päivittäminen on valmisteltu koulutusneuvoston alaisuudessa toimivassa hyvinvointijaostossa lukuvuoden 2020-21 aikana, siitä on toteutettu lausuntokierros yliopistoyhteisölle ja se astuu voimaan x.x.2021 rehtorin päätöksellä.

Yliopistolain 43 d §:n 3 momentin mukaan yliopistolla on oltava opiskelijahuollon toimijoiden kanssa yhteistyössä laaditut kirjalliset toimintaohjeet opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihdeongelmiin puuttumiseksi, jotta se voi vaatia huumausainetestiä koskevan todistuksen yliopistolaisissa säädettyissä tilanteissa. Tämä ohjelma sisältää lain kohdassa edellytetyt toimintaohjeet.

Päihdeohjelman tavoitteena on sanktioiden sijasta korostaa ennaltaehkäisyä, tunnistamista, ohjausta ja varhaista puuttumista. Kaikissa yhteyksissä on pidettävä huolta siitä, ettei asianosaisten oikeusturvaa loukata. Arkaluonteisen tiedon käsittelystä ja luottamuksellisuudesta katso luku 7.

ENNALTAEHKÄISY

TUNNISTAMINEN

PUUTTUMINEN

HOITOON-
OHJAUS

Turun yliopistossa on koulutusneuvoston alaisuudessa toimiva hyvinvointijaosto, jonka tehtävänä on erityisesti ennaltaehkäisevän päihdytön suunnittelu ja koordinointi yliopistossa. Se myös koordinoi päihdeohjelman toteuttamista ja sopii yhteisistä toimintatavoista päihdeasioissa. Lisäksi tiedekunnissa voi toimia opiskelijoiden hyvinvointiryhmiä tai vastaavia työryhmiä, jotka osaltaan edistävät ennaltaehkäisevää päihdytystä. Tiedekunnat voivat myös laatia omia, yliopiston päihdeohjelmaa tämentäviä ja täydentäviä ohjeita.

Opiskelijoiden varhaisesta tukemisesta vastaava hyvinvointisuunnittelija toimii opiskelijoiden päihdeyhdyshenkilönä. Päihdeyhdyshenkilön tehtävänä on antaa neuvoja ja tukea opiskelijoiden päihdeongelmaan puuttumisessa ja puheeksioton toteuttamisessa. Hän kokoaa ilmoitukset päihdekäytön takia opetuksesta poistetuista opiskelijoista, organisoii ja osallistuu yliopiston edustajana hoitoonohjausneuvotteluun, huolehtii opiskelijan kuulemisesta huumetestausta varten sekä koordinoi huumetestauksen toteuttamista. Lisäksi hän toimii yhteyshenkilönä päihdeasioissa yliopiston, YTHS:n ja tarvittaessa hoitoyksiköiden välissä. Tarvittaessa myös tiedekunnan opintopäällikkö voi toimia yliopiston edustajana ja yhteyshenkilönä opiskelijaa koskevassa päihteisiin liittyvässä prosessissa.

2 Ennaltaehkäisevä toiminta

2.1 Yliopiston / Tiedekunnan rooli

Yliopisto edistää päihteetöntä opiskeluympäristöä ja vastuullista alkoholin käyttöä. Päihdeohjelmasta tiedotetaan opiskelijoille säännöllisesti lukuvuosittain: uusille opiskelijoille opintojen aloitusviikolla tai orientoivissa opinnoissa sekä myöhemmin opintojen aikana soveltuvin osin esimerkiksi harjoittelujaksojen yhteydessä.

2.1.1 Toiminnan organisointi

Yliopistossa on opiskelijoiden hyvinvointijaosto, jonka jäseninä on opetushenkilökuntaa, tukipalveluita antavaa henkilökuntaa, opiskelijoita ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä yhteistyökumppaneita. Jaoston tehtävänä on ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnittelu, yhteisistä toimintatavoista sopiminen ja muiden hyvinvointiin liittyvien kysymysten käsittely. Hyvinvointijaosto seuraa yliopiston ja tiedekuntien päihdetilannetta vuosittain. Tukea hyvinvointijaston työhön voidaan hakea YTHS:n tiedekuntavastaavilta tai terveyspalveluyksikön johtajalta, ylioppilaskunnasta tai Turun yliopiston hyvinvointipalvelut-yksiköstä tai koulutuksen toimialalta.

Yliopistossa on opiskelijoiden päihdeyhdyshenkilö opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumisen tueksi.

2.1.2 Opettajatuutoritoiminta

Jokaisella opiskelijalla on opintojen alkuvaiheessa nimetty opettajatuutori tai vastaavaa tehtävää hoitava henkilö muulla nimikkeellä. Opettajatuutori on opiskelijan tukihenkilö opintojen etenemiseen liittyvissä kysymyksissä, ja hän myös ohjaa opiskelijaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) tekemisessä. Opettajatuutorit ja opiskelijat tapaavat sekä ryhmätapaamisissa että tarvittaessa yksilötapaamisissa.

Henkilökohtaisen ohjauksen yhteydessä opiskelijan jaksamiseen, hyvinvointiin ja päihteidenkäyttöön liittyvät kysymykset voivat nousta esille. Tiedekunnan on huolehdittava riittävästä koulutuksesta ja tuesta, jotta opettajatuutorit pystyvät toimimaan myös tällaisissa tilanteissa.

2.1.3 Opiskelijatuutoritoiminta

Ensimmäisestä opiskelupäivästä lähtien jokaisella opiskelijalla on nimetty opiskelijatuutori. He ovat yliopiston valitseamia ja valtuuttamia vertaisohjaajia, jotka tutustuttavat uudet opiskelijat tiedekuntaan, opintoihin, vanhempiin opiskelijoihin ja muuhun yliopistoon. Opiskelijatuutorit myös johdattavat uudet opiskelijat ainejärjestötoimintaan ja vihkiivät heidät opiskelijaperinteisiin.

Tuutorikoulutuksissa suositellaan käsiteltäväksi vastuullista alkoholin käyttöä. Opiskelijatuutorointiin liittyvissä tilaisuuksissa huomioidaan, että kaikki opiskelijat eivät käytä alkoholia ja tapaamisissa suositetaan päihteettömiä ympäristöjä.

2.2 YTHS:n rooli

[Tämä luku kirjoitettu UNIFIn laatimassa ohjelmassa kokolailla uusiksi TY:n nykyiseen päihdeohjelmaan verrattuna]

YTHS:

- tukee opiskelijoiden päihteettömyyttä ja päihteiden riskikäytön ennalta ehkäisyä
- antaa opiskelijoille terveystarkastuksien yhteydessä tietoa alkoholinkäytön tai muun päihdekäytön vaikutuksista terveyteen ja opiskelukykyyn
- pitää esillä päihteettömyyttä ja terveyttä edistäviä aiheita opiskelijoiden hyvinvointitapahtumissa ja verkkosivullaan
- seuloa alkoholin riskikäyttöä AUDIT-testillä sekä tarjoaa ohjausta ja neuvontaa riskikäyttäjille
- osallistuu oppilaitoksen päihdetyöryhmän/päihdeyhdyshenkilöiden kokouksiin ja päihdehaittoja ehkäisevän koulutukseen toteuttamiseen

Tietoa korkeakouluopiskelijoiden päihteidenkäytöstä kerätään valtakunnallisesti toteutettavalla

korkeakouluopiskelijoiden terveystieteiden tutkimuskeskuksella (KOTT) neljän vuoden välein. Lisäksi YTHS:n ensimmäisen vuoden opiskelijoiden sähköisestä terveystieteiden tutkimuksesta on mahdollista saada tiedekuntakohtaista tietoa päihteiden käytöstä. Tietoja voidaan hyödyntää mm. hyvinvointijaostossa ja tiedekuntien hyvinvointiryhmissä yliopistojen ennaltaehkäisevän päihdetyön suunnittelussa.

2.3 Opiskelijajärjestöjen rooli

Opiskelijoiden hyvinvointia käsittelevien työryhmien on hyvä käydä vuosittain opiskelijajärjestöjen edustajien kanssa keskustelua päihdekulttuurista yliopiston/tiedekunnan opiskelijatoiminnassa. Yhteistyössä opiskelijajärjestöjen kanssa voidaan sopia yliopiston toimintaympäristöön sopivista vastuullista alkoholikulttuuria tukevista toimintatavoista.

Keskustelua kannattaa käydä mm. uusien opiskelijoiden vastaanotosta ja ensimmäisen syksyn opiskelijatapahtumista. ja muilla vastaavilla tapahtumilla on merkittävä rooli siinä, millainen kuva uusille opiskelijoille syntyy opiskelijayhteisöstä ja opiskelukulttuurista.

3 Päihdeongelman tunnistaminen

3.1 Yliopiston/tiedekunnan rooli

Päihteiden haitallinen käyttö saattaa ilmetä päihtyneenä tai krapulaisena esiintymisenä, alkoholin tuoksuna tai muina suorina päihdekäytön merkkeinä. Haitallinen päihdekäyttö voi olla taustatekijänä monenlaisessa oireilussa sekä elämänhallinnan ja toimintakyvyn ongelmissa, kuten toistuvissa lyhyissä poissaoloissa, myöhästelyssä, opintosuoritusten huonontumisessa tai opettajan tai muiden opiskelijoiden välttelystä. Oireilun ja vaikeuksien taustalla voi olla monenlaisia muita asioita. Varhainen välittäminen ja puheeksi ottaminen voi olla opiskelijan kannalta hyödyllistä. Puheeksi ottamisen tulee tapahtua rakentavasti ja leimaamattomasti.

Jos henkilökunnalla herää huoli opiskelijan mahdollisesta päihdeongelmasta, asia pitää ottaa kyseisen opiskelijan kanssa välittömästi puheeksi (katso luku 4.1).

3.2 YTHS:n rooli

[Tämä luku huomattavasti tiiviimpi TY:n nykyiseen päihdeohjelmaan verrattuna, osin samoja asioita tulee esille jo kohdassa 2.2]

YTHS pyrkii tunnistamaan haitallisen päihteiden käytön ensimmäisen vuoden opiskelijoiden terveystieteiden tutkimuskeskuksessa (Sätky) ja ottamalla päihdekäytön aktiivisesti puheeksi vastaanotoilla. Vastaanotoilla selvitetään päihteiden käytön mahdollista yhteyttä opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn ongelmiin.

3.3 Opiskelijoiden ja opiskelijajärjestöjen rooli

Opiskelijat ja opiskelijajärjestöt ovat avainasemassa opiskelijatovereiden päihdeongelmien tunnistamisessa. Todennäköisesti opiskelijatoverit havaitsevat muita tahoja helpommin ja varhaisemmin päihdekäyttöön liittyviä ongelmia. Tällaisia tilanteita ovat erityisesti, kun opiskelija toistuvasti loukkaa itseään tai joutuu tappeluun päihtymystilan takia. Samoin toistuva alkoholin juominen sammumispisteeseen asti tai niin, ettei edellisen illan tapahtumista ole muistikuvia, ovat aina merkkejä alkoholin ongelmakäytöstä. Huumeiden käyttöön voi liittyä aistiharjoja, harha-ajatuksia, outoa tai aggressiivista käytöstä. Opiskelijatoverit tietävät usein opetushenkilökuntaa paremmin, milloin päihdekäyttö vaikuttaa myös opintosuorituksiin.

Tiedekunnan ja opiskelijajärjestöjen on hyvä sopia yhteisistä toimintatavoista päihdeongelmien puheeksiottamisessa. Puheeksiottamiseen ja toimintatapojen kehittämiseen saa tukea esimerkiksi ylioppilaskunnasta, yliopiston nimeämältä opiskelijoiden päihdeyhdyshenkilöltä ja muilta opiskelijoiden varhaisten tuen yhteyshenkilöiltä, koulutuksen toimialalta ja YTHS:stä.

Vinkkejä puheeksiotosta voi katsoa esimerkiksi Turun yliopiston varhaisen tukemisen sivustolta <https://intranet.utu.fi/index/opintovartu/Sivut/Mitä-on-opintovartu.aspx>. Erityisesti päihteiden käyttöön liittyvään puheeksiottoon voi katsoa vinkkejä myös <http://www.paihdelinkki.fi/puheeksioton-ohjeet>.

4 Pähdeongelmaan puuttuminen

Mahdollisimman varhainen puuttuminen pähdeongelmaan sekä puheeksiotto ovat ensisijaisia toimia, kun opiskelijan pähdekäyttö on huolta herättävää. Mitä varhaisemmin pähdekäyttö otetaan puheeksi, sitä helpompi on vähentää siitä koituvia haittoja.

Henkilökunnalle ja opiskelijoille tarjotaan tukea ja koulutusta pähdekäyttöön puuttumiseen ja ongelmien puheeksiottoon. Akateemisessa ympäristössä tällaisiin kysymyksiin ei perinteisesti ole kovin helposti puututtu, ja osa yhteisön jäsenistä voi tuntea pähdekysymysten käsittelyn vieraaksi. Pähdeohjelma ja siihen liittyvä toiminta on osa opiskelijoille tarjottavaa varhaista tukea.

Huolta herättävän pähdekäytön voi ottaa puheeksi opetushenkilökuntaan tai muuhun henkilökuntaan kuuluva, opettajatuutori tai opiskelijatoveri. Pähdekäyttöön puuttumisen ja puheeksioton tavoitteena on ensisijaisesti tukea opiskelijaa opinnoissaan. Kaikissa yhteyksissä on pidettävä huolta siitä, ettei asianosaisten oikeusturvaa loukata.

Vinkkejä puheeksiotosta voi katsoa esimerkiksi Turun yliopiston varhaisen tukemisen sivustolta <https://intranet.utu.fi/index/opintovartu/Sivut/Mitä-on-opintovartu.aspx>. Erityisesti pähteiden käyttöön liittyvään puheeksiottoon voi katsoa vinkkejä myös <http://www.paihdelinkki.fi/puheeksioton-ohjeet>.

Yliopisto voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen tietyin perustein. Yliopistolain 43 d § sisältämät edellytykset (katso luku 4.3) huumausainetestauksen osalta tulee selvittää kussakin tapauksessa erikseen.

4.1 Puheeksiotto

4.1.1 Opetushenkilökunnan tekemä puheeksiotto

Jos opetushenkilökunnalla herää huoli opiskelijan pähdeongelmasta, asia on syytä ottaa puheeksi välittömästi hänen kanssaan. On suositeltavaa, että puheeksiottaja on opiskelijan opettajatuutori. Puheeksioton voi tehdä myös muu opetushenkilökuntaan kuuluva, jolla on osaamista tai kokemusta puheeksiotosta tai joka sillä hetkellä tuntee opiskelijan tilanteen parhaiten. Opettajan ja opiskelijan keskustelut asiasta ovat luottamuksellisia eikä opettaja saa kertoa opiskelijan henkilötietoja ilman opiskelijan suostumusta. Mahdollisista jatkotoimenpiteistä sopivat puheeksioton tehnyt opettaja ja opiskelija yhdessä.

Puheeksiotto on avoimessa ilmapiirissä tapahtuva keskustelu, jossa pähdeongelman arkaluontoisuus on otettava huomioon. Puheeksiotto tehdään aina kahden kesken. Opiskelijan pähdekäytöstä ei saa keskustella ryhmätilanteessa esimerkiksi muiden opiskelijoiden kuullen. Keskustelun tarkoituksena on ilmaista huoli opiskelijan pähdekäytöstä ja sen vaikutuksista hänen opintoihinsa ja hyvinvointiinsa. Tällaisissa tilanteissa keskustelu itsessään toimii varhaisena puuttumisena, mutta tilanne on syytä arvioida uudelleen esimerkiksi muutaman kuukauden kuluttua. Puheeksiotossa opiskelijalle voidaan myös suositella yhteydenottoa YTHS:ään kokonaistilanteen arviointia varten.

Mikäli pähdekäyttö haittaa opiskelijan opintoja, suositellaan hoitoonohjausta (katso luku 5).

Pähdeyhdyshenkilöltä ja muilta opiskelijoiden varhaisen tuen yhteyshenkilöiltä saa neuvoja ja tukea puheeksioton toteuttamiseen.

4.1.2 Pähdeyhdyshenkilö

Opetushenkilökunta, opettajatuutori tai opiskelija voivat ottaa yhteyttä yliopiston opiskelijoiden pähdeyhdyshenkilöön, mikäli opiskelijan pähdekäyttö on huolta herättävää ja he toivovat neuvoja ja tukea siihen, miten puuttua siihen. Pähdeyhdyshenkilö kokoaa ilmoitukset pähdekäytön takia opetuksesta poistetuista opiskelijoista (liite 3).

Tiedekunnan opintopäällikkö tai Turun yliopiston nimeämä opiskelijoiden pähdeyhdyshenkilö toimii yhteyshenkilönä tiedekunnan, YTHS:n ja tarvittaessa hoitoyksiköiden välillä. Yhteyshenkilön tehtävänä on huolehtia opiskelijan kuulemisesta ennen huumetestausta sekä koordinoita/organisoida huumausainetestausta. Hän myös koordinoi ja osallistuu yliopiston/tiedekunnan edustajana hoitoonohjausneuvotteluun (katso luku 5.1).

4.1.3 YTHS:n rooli

[Tämä luku kirjoitettu UNIFIn laatimassa ohjelmassa kokolailla uusiksi TY:n nykyiseen päihdeohjelmaan verrattuna]

YTHS:

- antaa neuvontaa päihteiden haitoista ja puuttuu haitalliseen käyttöön esim. mini-interventiolla
- ohjaa päihderiippuvaisen opiskelijan tarvittaessa päihdehoidosta vastaavaan palveluun
- osallistuu hoitoneuvotteluihin ja toimii hoitonohtaustilanteissa asiantuntijana (kuntoutussuunnitelma)
- seuraa opiskelijan päihdehäiriön hoidon toteutumista
- tukee päihdekuntoutujan paluuta opiskeluun
- toimii päihdekriisitilanteissa muun opiskeluyhteisön tukena

YTHS:n työntekijöitä sitoo vaitiolovelvollisuus, joten kaikki potilaan kanssa käydyt keskustelut ovat luottamuksellisia, eikä niistä välitetä tietoa yliopistolle. Mikäli opiskelijan epäillään olevan päihteiden käytön vuoksi vaaraksi opiskeluyhteisön tai harjoittelupaikan turvallisuudelle, on terveydenhuollon ammattihenkilöllä salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyviä tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja yliopiston rehtorille, harjoittelusta vastaaville henkilöille ja yliopiston turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi (ks. myös luku 7).

4.1.4 Opiskelijoiden ja opiskelijajärjestöjen rooli

Jos opiskelijatoverin päihdekäyttö herättää huolta, se tulisi ottaa puheeksi hänen kanssaan mahdollisimman pian, esimerkiksi juhlien jälkeen. Tärkeää puheeksiotossa on antaa palautetta opiskelijatoverille siitä, että hänen päihdekäyttönsä on herättänyt huolestumista tai siitä, että hän käyttää liikaa alkoholia. Neuvoa, tukea ja apua puheeksiottoa varten voi kysyä ylioppilaskunnasta ilman, että opiskelijatoverin henkilöllisyys paljastuu. Suositeltavaa on neuvoa opiskelijatoveria ottamaan yhteyttä YTHS:ään tarkempaa tilannearviointia varten.

Opiskelijajärjestön hallitus voi antaa varoituksen tai porttikiellon seurauksena järjestön toimintaan liittyvästä ongelmakäyttäytymisestä. On suositeltavaa, että varoituksen tai porttikiellon antamisen yhteydessä opiskelijajärjestön edustaja ottaa ongelmallisen päihdekäytön puheeksi ja tarvittaessa kannustaa varoituksen tai porttikiellon saanutta hakeutumaan YTHS:ään tilannearvioon.

4.2 Opetustilanteesta poistaminen

Yliopistolain 45 §:n mukaan opetusta häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantava opiskelija voidaan määrätä poistumaan tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka yliopiston järjestämästä tilaisuudesta. Turun yliopiston järjestyssäännöllä edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä yliopistoyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

Mikäli opetustilanteesta tai tilaisuudesta poistaminen on johtunut päihteiden käytöstä, suositellaan, että sen yhteydessä tai mahdollisimman pian sen jälkeen järjestetään puheeksiottotilaisuus. Opetuksesta poistamiset kirjataan (liite 1) ja toimitetaan yliopiston päihdeyhdyshenkilölle.

4.3 Huumausainetestausta

Todistusta huumausainetestistä voidaan vaatia kaikkien alojen yliopisto-opiskelijoilta, ei vain niiltä, joita koskee SORA-lainsäädännön soveltuvuusarviointi.

Yliopisto voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai harjoittelussa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista (yliopistolaki 43 d §). Yliopiston tulee määrittellä selkeästi se/ne yliopiston toimija/toimijat (esim. dekaani), jotka voivat velvoittaa opiskelijaa esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen, koska yliopistolaisissa ei ole tästä säännöstä. Koska päihtymysepäilyn synnyttä opiskelija pitää saada testiin välittömästi, näitä toimijoita pitää nimetä riittävän monta. Turun yliopistossa tiedekunnan dekaani tai varadekaani voi velvoittaa opiskelijaa esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen.

Edellytyksenä on lisäksi, että testaaminen on välttämätöntä opiskelijan toimintakyvyn selvittämiseksi ja opiskelija toimii sellaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagointikykyä ja jossa huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen

1. vakavasti vaarantaa opiskelijan itsensä tai toisen henkeä tai terveyttä,
2. vakavasti vaarantaa salassapitosäännösin suojattujen tietojen suojaa tai eheyttä tai
3. merkittävästi lisää yliopiston tai harjoittelupaikan hallussa olevien huumausainelain (373/2008) 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen aineiden laittoman kaupan ja leviämisen riskiä (yliopistolaki 43 d §).

Huumeista varten opettaja tai harjoittelun ohjaaja täyttää liitteenä 2 olevan lomakkeen ensimmäisen sivun ja toimittaa sen tiedekunnan opintopäällikölle tai Turun yliopiston nimeämälle opiskelijoiden päihdeyhdyshenkilölle. Lomaketta täytettäessä on olennaista arvioida ja kuvata konkreettisesti opiskelijan toimintakyvyn heikentyminen. Testin, lomakkeessa olevan toimintakykyarvioin ja terveydenhuollon yksikössä tehtävän toimintakykyarvioin perusteella terveydenhuollon toimintayksikkö laatii selvityksen siitä, onko opiskelija käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt. Opiskelijan toimintakyky saattaa erota oppilaitoksessa ja terveydenhuollossa, joten lomakkeen täyttäminen on ensiarvoisen tärkeää.

Opiskelijalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi huumausainestauksen perusteista ennen testiin ohjaamista. Kuuleminen merkitään lomakkeeseen ja opiskelija allekirjoittaa sen.

Opintopäällikkö tai päihdeyhdyshenkilö sopii terveydenhuollon (yleensä YTHS:n) kanssa huumeitetauksen käytännön järjestelyistä. Mikäli yhteyshenkilöt eivät ole välittömästi käytettävissä, opettaja tai ohjaaja voi hoitaa huumausainestauksen järjestelyt. Mikäli suinkin mahdollista, huumeitestiin on päästävä saman vuorokauden sisällä kuin epäily huumeiden vaikutuksen alaisena olosta syntyi, ensisijaisesti välittömästi.

Opiskelija saa testiä koskevan todistuksen terveydenhuollon toimintayksiköltä yliopistolle kohtuullisessa ajassa, joka selvitetään etukäteen testejä suorittavan yksikön kanssa. Yliopisto vastaa huumausainestestiä koskevasta todistuksesta aiheutuvista kustannuksista. On suositeltavaa, että yhteyshenkilö tiedottaa YTHS:n yksikköä heti, kun opiskelija on velvoitettu esittämään huumausainestestiä koskevan todistus.

Veri- ja/tai virtsanäyte annetaan valvotuissa, kontrolloiduissa olosuhteissa noudattaen sosiaali- ja terveysministeriön ohjeistusta työpaikan huumeitetauksesta. Testitulokset tulkitaan yliopistosta riippumattomassa terveydenhuollon yksikössä, joka on yleensä YTHS. Testattavalla on aina oikeus saada testitulokset kirjallisena.

Huumausainestetaukseen määrääminen on tosiasiallista hallintotoimintaa, joka tehdään perustellusta syystä saadun taustatiedon perusteella. Opiskelija voi kieltäytyä menemästä testiin. Tällöin hän ei luonnollisesti voi esittää yliopistolle huumausainestestiä koskevaa todistusta, jonka yliopisto on hänet velvoittanut esittämään. On myös mahdollista, että opiskelija suostuu menemään testiin, mutta kieltäytyy esittämästä yliopistolle sitä koskevaa todistusta. Testiä koskevan todistuksen esittämisestä kieltäytyminen voi johtaa kurinpitotoimiin: rehtori voi YOL 45 §:n nojalla antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen. Mikäli opiskelija varoituksen saatuaan toistuvasti kieltäytyy esittämästä testiä koskevaa todistusta, yliopiston hallitus voi erottaa opiskelijan määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Tällaiset kurinpitopäätökset (sekä varoituksen antaminen että määräajaksi erottaminen) ovat hallintopäätöksiä, ja ennen niiden tekemistä opiskelijaa on asianmukaisesti kuultava. Kuuleminen on luonnollisesti tarpeen myös siinä tilanteessa, jossa testin tuloksen perusteella harkitaan SORA-menettelyn käynnistämistä opiskelijan opiskeluoikeuden peruuttamiseksi.

5 Hoitoonohjaus

5.1 Hoitoonohjausneuvottelu

Mikäli päihdekäyttö on selvästi vaikuttanut opiskelijan opintosuorituksiin, vaarantanut turvallisuutta taikka vakavalla tavalla opiskelijan omaa terveyttä tai opiskelijan huumausaineiden käyttö on riippuvuustasoisista, yliopiston päihdeyhdyshenkilö tai tiedekunnan opintopäällikkö järjestää hoitoonohjausneuvottelun.

Hoitoonohjausneuvottelua varten kerätään tarvittavat taustatiedot, ja osallistujille lähetetään kirjallinen kutsu, joka sisältää tiedon osallistujista ja neuvottelun tavoitteesta. Hoitoonohjausneuvotteluun osallistuvat 1) opiskelija, 2) YTHS:n edustaja, 3) yliopiston tiedekunnan edustaja tai edustajat (esim. opettaja, opintopäällikkö tai päihdeyhdyshenkilö) sekä 4) tarvittaessa opiskelijan tukihenkilö. Neuvottelun puheenjohtajana toimii YTHS:n edustaja. Opiskelijoiden päihdeyhdyshenkilö tai tiedekunnan opintopäällikkö toimii yhteyshenkilönä tiedekunnan, YTHS:n ja tarvittaessa hoitoyksiköiden välillä.

5
6 On suositeltavaa, että hoitoonohjauksen nopeuttamiseksi opiskelija ottaisi itse yhteyttä YTHS:ään
7 tilannekartoitusta sekä hoidonsuunnittelua varten jo ennen neuvottelua. YTHS:n käyntien sisältö on
8 luottamuksellinen, eikä läpikäytyjä asioita käsitellä hoitoonohjausneuvottelussa ilman opiskelijan
9 suostumusta.

10
11 Hoitoonohjausneuvottelun tarkoituksena on saada opiskelija ymmärtämään hoidon tarpeensa ja hakeutumaan
12 hoitoon sekä varmistaa, että hänelle on hoitoa tarjolla. Vastuu hoitoon sitoutumisesta on opiskelijalla ja
13 vastuu hoidosta terveydenhuollon toimintayksiköllä. Yliopisto ei voi ottaa vastuuta opiskelijan hoidosta eikä
14 yliopistolla myöskään ole oikeutta saada tietoa opiskelijan hoidosta ilman lakisääteistä perustetta.

15 5.2 Hoitovaihtoehdot

16 [Tämä luku kirjoitettu hieman tiiviimmin kuin TY:n nykyisessä päihdeohjelmassa, käytännössä kuitenkin
17 samat asiat sisältäen]

18 Päihdeongelmia hoidetaan mm. A-klinikkasäätiön Nuorisoasemalla tai A-klinikalla ja YTHS:ssä. Hoidon
19 tarpeen arviointi on tarkoituksenmukaisinta tehdä YTHS:ssä. Hoito on usein yksilöpsykoterapiaa. Mikäli on
20 tarvetta laitokuntoutusjaksolle, ohjataan opiskelija kotipaikkakunnan sosiaali- ja terveystoimeen.
21 Laitokuntoutusjakson ajaksi opiskelijan on mahdollista saada KELAn kuntoutusrahaa.

22 6 Päihdeongelma ja seuraamukset

23 Yliopistolain 45 §:n mukaan yliopisto voi käyttää seuraavia kurinpidollisia toimenpiteitä: poistaa opiskelijan
24 opetustilanteesta, evätä oikeuden osallistua opetukseen kolmeksi päiväksi, antaa kirjallisen varoituksen tai
25 erottaa opiskelijan määräajaksi. Yliopisto voi myös peruuttaa opiskeluoikeuden niin sanotun SORA-
26 lainsäädännön tarkoittamissa tilanteissa.

27 6.1 Opiskelutilanteesta poistaminen

28 Yliopistolain 45 § mukaan opetusta häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä tai toisen henkeä tai
29 terveyttä vaarantava opiskelija voidaan määrätä poistumaan tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka
30 yliopiston järjestämästä tilaisuudesta. Mikäli opetuksesta poistaminen johtuu päihdekäytöstä, on
31 suositeltavaa, että tilanteen jälkeen järjestetään puhekeskustelu ja tehdään päihdehaittailmoitus tiedekunnan
32 opintopäällikölle tai päihdeyhdyshenkilölle, joka järjestää tarvittaessa hoitoonohjausneuvottelun.

33 Yliopistolain 45a§:n mukaan rehtori ja opetus- ja tutkimushenkilöstöön kuuluva sekä harjoittelun ohjaaja
34 voivat toimia opiskelutilanteesta poistamisessa yhdessä tai erikseen.

35 6.2 Opetukseen osallistumisen epääminen

36 Yliopistolain 45 § mukaan opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän
37 ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai yliopistossa tai muussa opetustilassa työskentelevän
38 henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai
39 siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

40 Yliopistolain 45a§:n mukaan rehtori ja opetus- ja tutkimushenkilöstöön kuuluva sekä harjoittelun ohjaaja
41 voivat toimia opiskeluun osallistumisen epäämisessä yhdessä tai erikseen.

42 6.3 Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen

43 Opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, jos hän häiritsee opetusta, käyttäytyy väkivaltaisesti tai
44 uhkaavasti, menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo yliopiston järjestystä, kieltäytyy huumausainestä
45 koskevan todistuksen esittämisestä tai on käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinällisiin tarkoituksiin
46 siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt. (yliopistolaki 45 §). Opiskelijalle annettavasta kirjallisesta
47 varoituksesta päättää yliopiston rehtori.

48 Jos opiskelijan teko on vakava tai epäasiallinen käytös jatkuu kirjallisen varoituksen jälkeen, opiskelija
49 voidaan erottaa yliopistosta enintään vuodeksi. Päätöksen tekee yliopiston hallitus.

6.4 Opiskelu-oikeuden peruuttaminen (SORA-ajat)

Viimeisijaisena keinona puuttua turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin silloin, kun opintoihin sisältyy alaikäisen turvallisuutta taikka potilas- tai asiakasturvallisuutta koskevia vaatimuksia, on opiskelu-oikeuden peruuttaminen. Tutkinnot, joiden suorittajia opiskelu-oikeuden peruuttaminen voi koskea, ovat farmaseutin ja proviisorin tutkinto, hammaslääketieteen kandidaatin ja liseniaatin tutkinto, lääketieteen kandidaatin ja liseniaatin tutkinto, psykologian kandidaatin ja maisterin tutkinto sekä humanististen tieteiden kandidaatin ja filosofian maisterin tutkinto logopedian alalla. Lisäksi sosiaalityön koulutuksen ja psykoterapeuttikoulutuksen samoin kuin opettajankoulutuksen opintoja suorittavien opiskelu-oikeus voidaan peruuttaa.

Opiskelijan päihdeongelma on ensisijaisesti pyrittävä hoitamaan ja opiskelu-oikeuden peruuttaminen tulee kyseeseen useimmiten vasta, jos opiskelijan päihdeongelma edelleen ilmenee opinnoissa. Jos opiskelijan päihteiden käyttö on aiheuttanut toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden toistuvan tai vakavan vaarantumisen tai olosuhteet muuten antavat aiheutta, peruuttamisprosessin välitön käynnistäminen voi olla ensisijainen vaihtoehto.

Yliopisto voi peruuttaa opiskelu-oikeuden yliopistolain 43 a §:n mukaan, jos:

1. opiskelija on vaarantamalla toistuvasti tai vakavasti opinnoissaan toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden osoittautunut ilmeisen soveltumattomaksi toimimaan opintoihin liittyvissä käytännön tehtävissä tai harjoittelussa; tai
2. on ilmeistä, että opiskelija ei terveydentilaltaan eikä toimintakyvyltään täytä 37 a §:n 1 momentin mukaisia opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä; tai
3. opiskelija on hakuvaiheessa salannut sellaisen 37 a §:n 2 momentissa tarkoitetun tiedon opiskelu-oikeuden peruuttamista koskevasta päätöksestä, joka olisi voinut estää hänen valintansa opiskelijaksi; tai
4. opiskelija on tuomittu rangaistukseen laissa erikseen mainituista rikoksista, joita ovat siveellisyys- ja seksuaalirikokset, murha, tappo, surma, törkeä pahoinpitely, törkeä ryöstö- ja huumausainerikokset (ei kuitenkaan huumausaineiden käyttörikos), jos opinnot tai opintoihin kuuluva harjoittelu edellyttää olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä ja peruuttaminen on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi.

Kaikissa tapauksissa ennen peruutuspäätöksen tekemistä yliopiston on selvitettävä yhdessä opiskelijan kanssa tämän mahdollisuus hakeutua muuhun koulutukseen. Opiskelija voidaan suostumuksellaan siirtää yliopiston sellaiseen muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää.

Päätökseen opiskelu-oikeuden peruuttamisesta tekee yliopiston hallitus.

Opiskelu-oikeus voidaan laissa säädetyin edellytyksin palauttaa. Mikäli opiskelijan opiskelu-oikeus on peruutettu päihdeongelman vuoksi, on hänen mahdollista hakea opiskelu-oikeuden palauttamista, jos päihdeongelma on väistynyt ja lääkäri arvioi, että opiskelija täyttää alakohtaiset terveydentilavaatimukset.

6.5 YTHS:n rooli

[tämä uusi luku TY:n nykyiseen ohjelmaan verrattuna]

Opiskeluterveydenhuollon rooli on aina ensisijaisesti tukea opiskelijaa. Päihdeongelma vaarantaa aina opiskelijan hyvinvoinnin ja opiskelijan opiskelukyky voi alentua pitkäaikaisesti. YTHS:n on huolehdittava opiskelijan saumattomasta jatkohoidosta myös siinä tapauksessa, että opiskelijan opiskelu-oikeus on peruutettu ja opiskelija ei voi enää käyttää YTHS:n palveluja.

7 Arkaluonteisen tiedon käsittely ja luottamuksellisuus

[HUOM! TY:n edellinen ohjelma on kirjoitettu ennen nykyistä tietosuojalainsäädäntöä]

Päihdeongelmaa käsiteltäessä käsitellään myös opiskelijan terveystietoja. Henkilötietojen käsittelyä yliopistoissa säätelevät EU:n yleinen tietosuoja-asetus ((EU) 2016/679), sitä täydentävä kansallinen tietosuojalaki (L 1050/2018), julkisuuslaki (L 621/1999) sekä yliopistolaki (L 558/2009). Näissä säädöksissä henkilön terveystietojen käsittelyyn kohdistuu erityisiä vaatimuksia muun muassa salassapidon osalta.

Terveystietoihin liittyvät määritelmät laissa

Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötietoja ovat kaikki tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan henkilöön liittyvät tiedot (tietosuoja-asetus 4 artikla kohta 1). Tietosuoja-asetuksen mukaan erityisiä henkilötietoryhmiä ovat muun muassa terveyttä koskevat tiedot (tietosuoja-asetus 9 artikla). Terveystiedoilla tarkoitetaan henkilön fyysiseen tai psyykkiseen terveyteen liittyviä henkilötietoja, mukaan lukien tiedot terveyspalvelujen tarjoamisesta, jotka ilmaisevat hänen terveydentilansa (tietosuoja-asetus 4 artikla kohta 15). Yliopistolaisissa säädetään hakijan ja opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevien tietojen käsittelystä tietyissä opintuokkeissa ja kurinpitämisessä koskeissa prosesseissa. Yliopistolaisissa on lisäksi käsittelysääntöksiä arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä yleisesti.

Opiskelijan terveystietojen käsittely yliopistossa

Yliopistolla tulee olla tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukainen käsittelyperuste, kun se käsittelee opiskelijoiden henkilötietoja (esim. opiskelijan nimi ja opiskelijan opintasuoritukset). Yliopiston opetustehtävän hoitamisen kannalta olennaiset opiskelijoiden henkilötietojen käsittelyperusteet ovat lakisääteiden velvoitteen noudattaminen sekä yleiseen etuun perustuvan tehtävän suorittaminen. Yliopistolla tulee lisäksi olla tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukainen erityinen käsittelyperuste, kun se käsittelee opiskelijoiden erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja (esim. opiskelijan terveystiedot). Tietosuoja-asetuksen mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ei saa käsitellä – kuten kerätä, säilyttää, hakea, muuttaa, tuhota, luovuttaa – ilman tietosuoja-asetuksessa säädettyä perustetta (tietosuoja-asetus 4 artikla kohta 2 ja 9 artikla). Käsittelemättä ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi kuten tietojen salaaminen (tietosuojalaki 6§).

Yliopisto käsittelee rekisterinpitäjänä opiskelijoiden terveystietoja tiettyjä yliopistolaisissa säädettyjä tehtäviä hoitaessaan. Yliopistolain 37 b ja 43 b–43 d §:ssä säädetään opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevien henkilötietojen käsittelystä opiskeluoikeuden myöntämistä, peruuttamista, palauttamista tai kurinpitoa koskevista prosesseista. Yliopistolain 45 b §:n mukaan näihin prosesseihin liittyviä tietoja yliopistossa saavat käsitellä vain ne henkilöt, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelijavalinnasta, opiskeluoikeuden peruttamisesta, opiskeluoikeuden palauttamisesta tai kurinpidosta taikka jotka antavat lausuntoja näistä asioista.

Yliopiston tulee määrittellä tehtävät, joihin sisältyy arkaluonteisten tietojen käsittelyä. Arkaluonteiset tiedot on säilytettävä erillään muista henkilötiedoista. Ne tulee poistaa rekisteristä välittömästi, kun niiden säilyttämiselle ei ole enää lakisääteiden tehtävien edellyttämää perustetta, kuitenkin viimeistään neljän vuoden kuluttua tietojen merkitsemisestä rekisteriin. (yliopistolaki 45 b §)

Julkisuuslain mukaan henkilön terveydentilaa tai vammaisuutta taikka hänen saamaansa terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelua koskevat tiedot ovat salassapidettäviä (julkisuuslaki 24 § 1 mom 25 k).

Julkisuuslain mukaisesti yliopiston palveluksessa oleva samoin kuin luottamustehtävää hoitava on vaitiolovelvollinen salassa pidettävästä tiedosta, jonka hän on saanut tietää yliopistossa toimiessaan. Vaitiolovelvollisuus koskee sekä kirjallista että suullista salassa pidettävää tietoa. Vaitiolovelvollisuus jatkuu tehtävän päätyttyäkin. (julkisuuslaki 23 § 1 mom) Kaikki opiskelijan päihdeongelman selvittelyyn liittyvät keskustelut ja neuvottelut ovat luottamuksellisia eikä niiden sisältöä saa ilmaista sivullisille. Sivullisia ovat lähtökohtaisesti myös ne yliopiston työntekijät, jotka eivät osallistu kyseisen päihdeongelman selvittelyyn. Terveydenhuoltohenkilökunnalla on ammattinsa perusteella vaitiolovelvollisuus asiakkaidensa terveys- ja muista tiedoista.

Yliopistolain 90 a §:ssä säädetään poikkeuksia salassapidettäviin tietojen antamiseen. Opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja on tiedon

haltijalla salassapitosäännösten estämättä oikeus antaa:

1. yliopiston rehtorille ja yliopiston turvallisuudesta vastaavalle muulle henkilölle opiskelun turvallisuuden varmistamiseksi;
2. opinto-ohjauksesta vastaaville henkilölle muihin opintoihin ja tukipalveluihin ohjaamista varten;
3. opiskeluterveydenhuollosta vastaaville henkilöille opiskelijan terveyden ja turvallisuuden varmistamiseksi ja tarvittaviin tukitoimiin ohjaamista varten;
4. harjoittelusta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä harjoittelupaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi; sekä
5. poliisille ja yliopiston edustajalle, joka on ensisijaisessa vastuussa turvallisuusuhan selvittämisestä, välittömän turvallisuusuhan arvioimiseksi tai mikäli opiskelijan todetaan terveydentilan arvioinnissa olevan vaaraksi muiden turvallisuudelle.

Tiedon haltija voi olla muikin kuin yliopiston työntekijä, esimerkiksi opiskeluterveydenhuollon ammattihenkilö.

Lisäksi yliopistolain 90 a §:n mukaisesti yliopistolaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavalla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus ilmoittaa poliisille henkeen tai terveyteen kohdistuvan uhkan arviointia ja uhkaavan teon estämistä varten välttämättömät tiedot, jos hän tehtäviä hoitaessaan on saanut tietoja olosuhteista, joiden perusteella hänellä on syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi.

Lisätietoja

A-Klinikasäätiön tuottama Päihdelinkki-verkkopalvelu tarjoaa tietoa ja tukea päihteistä ja riippuvuuksista: www.paihdelinkki.fi

YTHS:

<https://www.yths.fi/terveystieto/paihteet-ja-riippuvuusongelmat/paihteet-ja-muut-riippuvuuksien-aiheuttajat/>

<https://www.yths.fi/terveystieto/paihteet-ja-riippuvuusongelmat/paihdehairiot/>

35 näkökulmaa alkoholiin – Tarinoita ja työkaluja sinulle, joka mietit, onko juominen turhan isossa roolissa omassa, kaverisi tai läheisesi elämässä. <https://www.neuvoa-antavat.fi/>

Lähteet

Yliopistolaki 954/2011, yliopistoasetus 770/2009 ja henkilötietolaki 523/1999, julkisuuslaki (L 621/1999), tietosuojalaki (L 1050/2018), EU:n yleinen tietosuoja-asetus ((EU) 2016/679) ja niiden muutokset

Sosiaali- ja terveystieteiden SORA-lainsäädäntöä koskeva opas

Ohjelman pohjana on käytetty Turun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan päihdeohjelmaa

Liitteet

Yliopistot täydentävät lomakkeisiin oman organisaationsa yhdys henkilön tiedot, jolle lomake toimitetaan.

Liite 1 Opetustilanteesta poistaminen päihdekäytön takia

Yliopistolain 45 §:n mukaan opetusta häiritsevä, väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvä tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantava opiskelija voidaan määrätä poistumaan tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka yliopiston järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan nimi	Henkilötunnus
Opintojakso/opetustilanne	
Kuvaus tilanteesta:	
Miten päihdehaitta todettiin? Valitse seuraavista tai kuvaa alle sanallisesti.	
☐ Humalatila	☐ Muut vieroitusoireet
☐ Muu päihtymys	☐ Epäasiallinen ja häiritsevä käytös
☐ Krapula	
Lisätietoja:	
Opiskelijan oma näkemys tilanteesta:	
Päivämäärä ja paikka	
Opettajan allekirjoitus, nimenselvitys ja yhteystiedot	

Lomake toimitetaan tiedekunnan opintopäällikölle tai yliopiston nimeämälle opiskelijoiden päihdeyhdyshenkilölle.

Opiskelijoiden päihdeohjelma

Opiskelija velvoitettu esittämään huumausainetestiä koskeva todistus

Todistus toimitetaan 3 viikossa: _____

(tiedekunnan opintopäällikön / yliopiston päihdeyhdyshenkilön tiedot)

Opiskelijan nimi		Henkilötunnus	
☐ Perustelu vaatimukselle esittää huumausainetestiä koskeva todistus epäily huumausaineiden vaikutuksen alaisena olemisesta ☐ epäily huumeriippuvuudesta Kirjallinen kuvaus:			
Päihtymysepäily			
Paikka			
Pvm ja kellonaika			
Päihtymystilan arvioija *			
Nimi		Puh	
*yliopiston tai harjoittelupaikan edustaja			
Päihtymystilan arviointi			
Puhe:		Puhuteltavuus:	
_ selvää		_ kyllä	
_ epäselvää		_ heikentynyt	
Ajan ja paikan taju: _			
_ kyllä			
_ heikentynyt			
Kävely:		Reaktiokyky:	
_ varmaa		_ normaali	
_ epävarmaa		_ hidastunut	
Alkoholin haju:			
_ ei			
_ kyllä			
Olemus:			
_ rauhallinen – hallittu		_ euforinen – menee lujaa	
_ unelias		_ uhitteleva	
_ ahdistunut		_ itkuinen	
Fyysiset oireet:			
_ ei ole		_ levottomuus	
_ vapina		_ oksentaminen	
_ hikoilu			

Opiskelijoiden päihdeohjelma

Kuvaus toimintakyvyn heikentymisestä

Huumausainetestaustodistuksen esittämiseen velvoittaneen yliopiston edustajan yhteystiedot

Nimi

Puh

Opiskelija on ohjattu terveydenhuoltoon huumausainetestausta varten

Pvm ja kellonaika

Terveydenhuollon yksikön nimi

Mahdollisen saattajan nimi

Päivämäärä

Allekirjoitus ja nimenselvennys

Opiskelijan näkemys

Myönnän huumeidenkäytön/huumeriippuvuuden

Kiellän huumeidenkäytön/huumeriippuvuuden

Kirjallinen vastaus:

Päivämäärä

Opiskelijan allekirjoitus

Commented [VR1]: Jos kysytään yhtä asiaa, ei vastausta kahtena asiana, kysymyksen muotoilu

Opiskelijalla tulee olla testitilanteessa mukanaan kuvallinen henkilötodistus.

Tämän asiakirjan alkuperäinen kappale on yliopiston kappale. Yksi kopio on annettu opiskelijalle ja yksi jää terveydenhuollon yksikköön.